

РЕШЕНИЕ

№ 337

гр. Ямбол, 20.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ЯМБОЛ, II ВЪЗЗИВЕН СЪСТАВ, в публично заседание на десети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимира В. Тагарева

Членове: Калина Г. Пейчева
Яна В. Ангелова

при участието на секретаря И. П. З.

като разгледа докладваното от Красимира В. Тагарева Въззивно гражданско дело № 20232300500396 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на З. И. Д. от с. *****, Обл.*****, подадена от пълномощника му адв.П. М. от АК-*****, срещу Решение №109 от 07.08.2023г., постановено по гр.д. №184/2023 г. по описа на Елховски районен съд, с което З. И. Д. е осъден да заплаща на дъщеря си И. З. Д. от гр.*****, действаща чрез настойника си С. Й. Д., на основание чл.144 от СК месечна издръжка в размер на 300.00 лева, считано от *****г., платима на 5-то число на текущия месец, ведно със законната лихва върху всяка просрочена вноска, считано от деня на падежа до окончателното плащане, до настъпването на законна причина за изменение или прекратяване на дължимата издръжка, както и на основание чл.149 от СК да заплати на дъщеря си И. З. Д., действаща чрез настойника си С. Й. Д., издръжка за минало време за периода от *****г. до датата на депозиране на исковата молба в съда - *****г., в общ размер на сумата от 2 400 лева, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на постановяване на съдебното решение - 07.08.2023г. до окончателното плащане. С решението З. И. Д. е осъден на основание чл.78, ал.1 от ГПК да заплати на ищцата С. Й. Д. и направените по делото разноски в размер на 500.00 лева, да заплати в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на РС-гр.Елхово държавна такса в общ размер на 384.00 лева и 5.00 лева държавна такса при издаване на изпълнителен лист, като съдът е допуснал на основание чл.242, ал.1 от ГПК предварително изпълнение на решението в частта относно присъдените издръжки по чл.144 от СК и по чл.149 от СК.

Оплакването във въззивната жалба е, че оспореното решение на ЕРС е неправилно, поради нарушение на материалния закон и необоснованост. Въззивникът твърди, че не са налице предпоставките на чл.144 от СК за даване на издръжка на ищцата и излага съображения в тази насока, според които И. Д. е поставена под пълно запрещение, здравословното ѝ състояние е такова, че не може да говори, не може да се движи, инвалидизирана е със 100% с чужда помощ и е невъзможно същата да е ученик редовна форма на обучение. Въззивникът счита също, че във възможностите на дъщеря му е да се издържа от доходите, които получава като инвалид – инвалидна пенсия и други социални

помощи. Сочи още, че издръжката, на която е осъден ще му създаде изключителни затруднения, предвид влошеното му здравословно състояние, грижите за майка му, която е болна от злокачествено заболяване, ежемесечните погасителни вноски по банков кредит в размер на 900 лева и липсата на имущество и спестявания, или твърденията са, че родителят не разполага и с доходи, надвишаващи собствената му издръжка, с които доходи да заплаща издръжка на пълнолетната си дъщеря.

По тези съображения въззивникът моли за отмяна на решението на първата инстанция изцяло и за постановяване на друго решение от въззивния съд, с което да бъдат отхвърлени предявените искове.

Въззиваемата И. З. Д., действаща чрез настойника С. Й. Д., представлявана от пълномощника Д. Д. от АК-*****, в законния срок е депозирала писмен отговор, в който е изразила становище за неоснователност на въззивната жалба. Застъпено е становището, че атакуваното решение е правилно, законосъобразно и обосновано с оглед на събраните по делото многобройни писмени и гласни доказателства, като са изтъкнати аргументи в тази насока.

Въззиваемата моли ЯОС да остави без уважение депозираната въззивна жалба като неоснователна и да потвърди обжалваното решение на ЕРС, с присъждане на направените по делото разноски пред въззивната инстанция.

В о.с.з. въззивникът не се явява, а пълномощникът му адв.М. пледира за уважаване на въззивната жалба по изложените в същата съображения, с акцент, че е невъзможно ищцата да продължава образованието си в редовна форма на обучение и с получаваните средства от пенсия и други социални помощи може да задоволява нуждите си от издръжка.

ВъзИ.емата И. Д., чрез адв.Д.Д., оспорва въззивната жалба като неоснователна и моли за потвърждаване на решението на ЕРС, като правилно и законосъобразно, постановено при наличие на условията на чл.144 и чл.149 СК, с присъждане на направените разноски пред въззивната инстанция.

Воззивната жалба е процесуално допустима, като подадена от легитимирана страна, в срок, поради което може да се разгледа по същество.

За да се поизнесе, ЯОС установи следното:

Първоинстанционният Елховски районен съд е сезиран с обективно съединените искове с правно основание чл.144 от СК и чл.149 от СК, предявени от И. З. Д., поставена под пълно запрещение, действаща чрез настойника си С. Д., срещу З. И. Д. – за осъждане на ответника да заплаща на пълнолетната си учача се в средно учебно заведение дъщеря месечна издръжка в размер на 300 лева, считано от подаване на исковата молба, с лихви и разноски, както и издръжка за минало време в размер на 2 400 лева за периода *****.г. до *****.г.

Ищцата е поддържала в исковата молба, че е пълнолетна дъщеря на ответника, че е редовна ученичка в 11-ти клас за учебната 2022/2023г. в СУ“*****“ гр.*****“, като не получава доходи и няма имущество, от които да се издържа, а ответникът е трудоспособен, получава доходи и има възможности да заплаща издръжката.

С писмения отговор ответникът е оспорил исковете по основание и размер, като е поддържал, че ищцата не се обучава в редовна форма на обучение, тъй като е инвалидизирана със 100% трайна неработоспособност с чужда помощ, получава инвалидна пенсия и други социални помощи, а неговите доходи не надвишават средствата за собствената му издръжка, с влошено здравословно състояние е – камък в бъбрека, хронична бъбречна недостатъчност, диабет, опериран е и е с назначено лечение, като не работи.

Фактическата обстановка по делото не е спорна между страните, същата правилно е разкрита от районния съд и същата е непроменена пред въззивната инстанция:

Между страните няма спор, а и от представеното по делото удостоверение за раждане на ищцата И. З. Д. е установено, че същата е пълнолетна дъщеря на ответника З. И. Д., родена е на *****.г., на *****.г. е навършила пълнолетие и към датата на приключване на съдебното дирене пред въззивната инстанция не е навършила 20-годишна възраст. Ищцата е декларирала, че не притежава имоти и друго имущество, както и че не получава доходи от трудови и граждански правоотношения.

С удостоверение №167 от 03.05.2023г. на директора на СУ“*****” – гр.***** е удостоверено, че ищцата е записана като ученичка в 11-ти клас на учебната 2022/2023г. и редовно посещава учебните занятия.

С Решение №130/01.03.2023г. на ЯОС, постановено по гр.д.№375/2022г. ищцата е поставена под пълно запрещение, тъй като страда от слабоумие - „спастична церебрална парализа, ДЦП- в тежка степен с тежка спастична квадрипареза“, в резултат на което заболяване с решение на ТЕЛК от 06.06.2022г. е и освидетелствана със 100% ТНР с чужда помощ. След поставяне на ищцата под запрещение, със заповед на кмета на Община Болярово на същата е назначен настойнически съвет с настойник С. Й. Д., която е майка на поставената под запрещение.

С разпореждане от 30.06.2023г. на НОИ-ТП-Ямбол на ищцата И. Д. е отпусната социална пенсия за инвалидност по чл.90а, ал.1 от КСО в размер на 594,78лв., в който размер е включена добавка за чужда помощ в размер на 207,48лв.

Майката на ищцата – С. Д. за периода м.11.2022г.-м.06.2023г. е получавала средно-месечно брутно трудово възнаграждение в Дом „*****“ гр.***** в размер на 985,72лв., като на същата за периода 01.07.2022г. – 30.06.2023г. са й изплащани месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст по чл.8д т.1 от ЗСПД - в размер на 550 лв. месечно.

Ответникът З. Д. като служител в МВР, за периода м.09.2022г.- м.04.2023г. е получавал средно-месечно брутно трудово възнаграждение в размер на 2 384,65лв. Същият изплаща ежемесечно ползван кредит в размер на 25 000лв. и овърдрафт в размер на 3 000лв. Бащата е представил медицински документи – епикризи и медицински протокол от МБАЛ“Св.Пантелеймон“АД - Ямбол, с които е установил, че в периода 24.04.2023г.- 26.04.2023г. и 12.06.2023г.-14.06.2023г. е претърпял оперативно лечение на камъни в уретера, като са му били установени придружаващи заболявания „неинсулинозависим захарен диабет“ и „хронична бъбречна недостатъчност“.

Пред първата инстанция в качеството на свидетел е разпитана бабата на ищцата - И. Д. Същата е поддържала показания, според които от раждането ѝ ищцата страда от спастична церебрална парализа, като грижите за нея от раждането и понастоящем полага нейната майка, а когато тя е на работа, свидетелката е тази, която обгрижва И., назначена е за зам.настойник на ищцата и за нейн социален асистент. Според свидетелката, ищцата не може да говори, не може да ходи, не може дори да държи бутилка, постоянно е на памперси и на лекарства, отглежда се на специален режим на хранене с пасиране на храната, тъй като няма развит дъвкателен инстинкт. За обучението на ищцата свидетелката е поддържала, че същата е записана в редовна форма на обучение и през настоящата учебна година 2023/2024г. ще бъде в 12-ти клас, като обучението ѝ фактически се извършва в дома. Всеки ден от седмицата И. се посещава от различен учител, преподават ѝ се различни предмети - география, история, математика, литература и др., като на ищцата е определен отделно и ресурсен учител. Според свидетелката, ищцата се нуждае постоянно от средства за закупуване на лекарства, памперси, както и от средства за обучението ѝ и рехабилитация, а от навършване на пълнолетие ищцата не е получавала издръжка от баща си.

При тази фактическа обстановка, с постановеното по спора решение ЕРС е уважил изцяло в предявените размери искове по чл.144 и чл.149 от СК. За да уважи ищцовите претенции, съдът е обосновал, че са осъществени предпоставките на чл.144 СК – пълнолетната дъщеря на ответника не е навършила 20 години и продължава образованието си в средно учебно заведение, не може да се издържа от имуществото си, каквото не притежава, а като инвалид със 100% загуба на работоспособността не може да се грижи сама за себе си, не може да говори, не може да се самообслужва и за нея се полагат грижи като за малко дете, като има нужда от средства за храна, облекло, учебни пособия, средства за памперси, лекарства и рехабилитация, при което общата необходима сума на средствата за месечната ѝ издръжка е в размер на 1 400лв. Съдът е изложил мотиви, че от тази обща сума следва да се приспадне сумата в размер на 387,30лв. – инвалидната пенсия, която получава ищцата, без добавката за чужда помощ, която на основание ТР №37/01.03.65г. на ОСГК на ВС е помощ, а не пенсия; следва да се приспадне и сумата 550 лв. – месечната помощ по чл.8д от ЗСПД, като останалата сума в размер на 462,70лв. следва да се престира от двамата

родители на ищцата, с възлагане на ответника на сумата 300лв. месечно, която не би представлявала особени затруднения за него, както и сумата 2 400лв. – издръжка за минало време.

Решението на ЕРС е валидно и допустимо, но частично неправилно.

В предмета на делото са предявените иски по чл.144 СК и иск за издръжка за минало време по чл.149 СК.

Съгласно чл.144 СК родителите дължат издръжка на пълнолетните си деца, ако учат редовно в средни и висши учебни заведения, за предвидения срок на обучение, до навършване на двадесетгодишна възраст при обучение в средно и на двадесет и пет годишна възраст при обучение във висше учебно заведение, и не могат да се издържат от доходите си или от използване на имуществото си и родителите могат да я дават без особени затруднения. Тази издръжка обаче не се дължи безусловно, както задължението на родителите за издръжка на непълнолетни деца по чл.143, ал. 1 СК, тъй като законът предвижда, че издръжка на пълнолетни деца се дължи, ако родителите могат да я дават без особени затруднения. Или за основателността на иска по чл. 144 СК е необходимо да бъде констатирано кумулативното наличие на следните предпоставки: страните да са в родствена връзка по права линия, т.е. че ищцата е дъщеря на ответника; ищцата да е пълнолетна; да учи редовно в средно учебно заведение; да се обучава в предвидения за това срок до навършване на 20-годишна възраст; да не може да се издържа сама от доходите и имуществото си, а за ответника - да не съставлява особено затруднение да плаща издръжката. „Особено затруднение“ по смисъла на СК означава ограничаване на възможностите за задоволяване на елементарните конкретни нужди на самия родител.

В конкретния случай част от предпоставките на чл.144 СК са безспорни между страните и са установени по делото - ищцата е дъщеря на ответника, която е навършила пълнолетие, но не е навършила 20 годишна възраст.

Спорен по делото и пред настоящата инстанция е фактът учи ли ищцата редовно в средно учебно заведение. За установяване на този факт е представено удостоверение от директора на СУ“*****“ гр.*****, което представлява официален свидетелстващ документ и се ползва с обвързваща доказателствена сила съгласно чл.179 ГПК, която не е оборена по делото. Напротив – с показанията на разпитаната по делото свидетелка И. Д. чиито показания и въззивният съд не намери причини да не кредитира, е установено, че обучението на ищцата се провежда всеки работен ден от седмицата, с индивидуално посещение на ищцата от учители и с преподаване на съответните учебни дисциплини по профила на всеки учител. Безспорно ищцата страда от заболяване, в резултат на което е с призната 100% ТНР с чужда помощ, безспорно е установено, че в резултат на заболяването, от което страда, ищцата е поставена и под пълно запрещение, същата не може да говори, не може да върви, не може да се самообслужва и самообгрижва, но тези факти не опровергават нуждата на ищцата да се образова, да премине курса на обучение в средното образование, да възприема факти от обкръжаващата я среда, от науката и познанието и продължаването на образованието в средно учебно заведение от ищцата, е доказан по делото факт.

По отношение на майката на ищцата са представени доказателства за доходите ѝ в размер на 985,72лв. месечно. Следва да се отчете, че майката е полагала непосредствените грижи по отглеждането и възпитанието на ищцата до навършване на пълнолетието ѝ, като ищцата продължава да живее с майка си и тя изцяло я обслужва, оказва ѝ всички грижи - материална и морална подкрепа, необходими за живота и здравето на ищцата.

По отношение на бащата е установено, че получава средно-месечен доход в размер на 2 384,65лв., който надвишава размера на средната работната заплата в страната (1 957лв. за второто тримесечие на 2023г. по данни на НСИ). Обстоятелството, че ответникът има задължения по договор за кредит и овърдрафт не може да се вземе предвид като основание за намалените му възможности да дава издръжка на дъщеря си, тъй като по договорите той е получил сумите в размер на 25 000лв. и 3 000лв. Не се твърди и не се установява ответникът да има задължения за издръжка към ненавършили пълнолетие други деца, при което изводът, който съдът прави е, че бащата разполага с достатъчно средства за задоволяване първо на собствената си издръжка, след което ще му останат свободни средства и за издръжка на дъщеря му и издръжката за ищцата няма да съставлява особено затруднение за

него. Ответникът е установил здравословното си състояние, но заболяванията му са причина само за неговата временна неработоспособност по време на оперативните интервенции, като няма данни периодът на временната работоспособност да продължава понастоящем, нито доказателства какви средства за лечение бащата отделя за хроничните си заболявания. По делото ответникът, сега въззивник, не е представил доказателства за твърденията си, че дава издръжка на майка си, нито доказателства за заболявания на неговата майка и за необходимите средства за лечението ѝ, липсват доказателства и за лечението на самия ответник, както и за разходваните средства за същото.

При тези данни несъмнено бащата, сега въззивник, следва да има превес в издръжката на ищцата, независимо, че последната е пълнолетна. Както се посочи, ищцата живее при майка си и тя полага изцяло грижите за нея. Бащата получава доход, който надвишава средния за страната, както и този на майката. По отношение размера на дължимата месечна издръжка, същият следва да бъде определен при съобразяване правилото на чл.142 СК - съобразно нуждите на ищцата и възможностите на задълженото лице, независимо че се касае за издръжка на пълнолетно лице.

С решението районният съд е приел, че за цялостната месечна издръжка на ищцата са необходими средства в размер на 1 400лв. за задоволяване на нуждите ѝ от храна, облекло, учебни пособия, памперси, лекарства, рехабилитация, като оплаквания срещу приетия от съда общ размер на издръжката за ищцата не са направени. При този определен общ размер на средствата, нужни на ищцата за задоволяване на потребностите ѝ, съдът е формирал правни изводи, довели до уважаване на предявените искове в изцяло заявените размери в нарушение на материалния закон:

Съгласно ППВС № 5 от 16.11.1970г. (което не е загубило силата си), при определяне на издръжка, дължима от родител, се преценяват нуждите на детето и с оглед на това, дали тези нужди не са задоволени по друг начин - примерно чрез получаване на пенсия, стипендия, държавна издръжка, семейни добавки и др. Тези средства, макар да не се дават от родителите, определят дали детето е нуждаещо се лице. Ако нуждата е задоволена частично, за разликата следва да се присъди издръжка, съобразно с увеличените нужди на детето и възможностите на задължения родител да покрие тези нужди, респ. с останалите неудовлетворени нужди на детето. Или при определяне размера на издръжката за ищцата, семейните добавки и социалната пенсия за инвалидност следва да се приспадат от общата сума, необходима за издръжката, а остатъкът да се разпредели съобразно с възможностите на родителите. В случая семейните помощи/добавки по чл. 8д от ЗСПД в размер на 550лв. са предназначени именно за издръжка на ищцата, а не са личен доход на майката. Личен доход е и социалната пенсия за инвалидност на ищцата в размер на общо 594,78лв., като неправилно районният съд е изключил от този общ размер на пенсията добавката за чужда помощ. Макар да е наименована "добавка към пенсията", фиксираната от законодателя сума в размер на 75% от социалната пенсия за старост, се включва към размера на пенсията на даденото лице и формира заедно с нея цялостното лично имуществено пенсионно право, породено от един и същ сложен фактически състав и необходимост от чужда помощ, от който фактически състав едновременно възниква правото на социална пенсия за инвалидност на лица, навършили 16-годишна възраст по чл.90а, ал.1 от КСО и правото на добавка за чужда помощ по чл. 103 от КСО. Съгласно трайната съдебна практика, тази добавка се начислява към пенсията и се изплаща заедно с нея от същия пенсионен орган на даденото лице, като правото на добавка за чужда помощ се явява акцесорно право спрямо главното право на личната пенсия за инвалидност. Субективното имуществено право, представляващо добавка за чужда помощ по чл. 103 от КСО е компонент от личното имуществено право на пенсия, т. е. участва при формирането на неговия окончателен размер. В същия смисъл е и цитираното от районния съд ТР №37/01.03.1965г. на ВС, на което неправилно ЕРС е придал смисъл, че предназначението на добавката за чужда помощ е за болногледач, а не е пенсия.

В обобщение, от общия размер на сумата 1 400лв., необходима за цялостната месечна издръжка на ищцата, следва да се приспадат сумата 550лв. – месечна помощ по ЗСПД и сумата 594,78лв. – лична социална пенсия за инвалидност на ищцата, при което на ищцата са ѝ необходими допълнително средства в размер на сумата 255,22лв., в която участието на бащата следва да се определи в размер на 155 лева, а остатъкът над този размер

следва да се поеме от майката, която полага и непосредствените грижи за дъщеря си. Същото участие на бащата следва да се определи и в издръжката на ищцата за минало време за процесния период, в който по делото е установено, че ответникът не е давал издръжка.

Ето защо, като не е съобразил изцяло размера на получаваната от ищцата социална пенсия за инвалидност в посочения по - горе размер, а е уважил изцяло така предявените искове за издръжка и издръжка за минало време в размер на 300 лева и 2 400 лева, първоинстанционният съд е постановил неправилен съдебен акт за разликата над сумата от 155,00 лева месечна издръжка и за разликата над сумата 1 240лв. – издръжка за минало време. Искът за издръжка по чл.144 СК се явява неоснователен за разликата над размера от 155.00 лева до пълния предявен размер от 300.00лева и подлежи на отхвърляне за тази разлика, както и като неоснователен подлежи на отхвърляне искът за издръжка за минало време по чл.149 СК за разликата над сумата 1 240лв. до размера на 2 400лв.

По изложените съображения и поради това, че изводите на първата инстанция и на въззивната инстанция не съвпадат, първоинстанционното решение се явява частично неправилно и следва да се отмени в посочените по-горе части - за разликата над 155. 00 лева и за разликата над 1 240лв., до постановените издръжки в размер на 300 лева и 2 400лв.

По разноските:

При този изход на спора решението се явява неправилно и в частта относно размера на присъдената в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Елховски районен съд държавна такса. Съобразно уважената част от исковете държавната такса следва да е в размер на общо 272,80лева, а не на 384 лева.

Въззивникът-ответник има право на разноски за въззивното разглеждане на делото, съразмерно с отхвърлената част от иска, но същият не претендира разноски и такИ. не му се присъждат. На Въззиваемата следва да се присъдят разноски съразмерно с уважената част от иска на основание чл.78, ал.1 ГПК – в размер на сумата 206,67лв. за заплатено адвокатско възнаграждение.

Водим от изложеното, Ямболският окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение №109 от 07.08.2023г., постановено по гр.д. №184/2023 г. по описа на Елховски районен съд, **в частта**, с която на основание чл.144 от СК З. И. Д. е осъден да заплаща на дъщеря си И. З. Д. от гр.*****, действаща чрез настойника си С. Й. Д., месечна издръжка за разликата над сумата 155лв. до постановения размер на месечната издръжка от 300лв., **в частта**, с която на основание чл.149 от СК З. И. Д. е осъден да заплати на дъщеря си И. З. Д. от гр.*****, действаща чрез настойника си С. Й. Д., издръжка за минало време за периода от *****г. до *****г. за разликата над сумата 1 240лв. до постановения размер от 2 400лв., **както и в частта** относно държавната такса, която З. И. Д. е осъден да заплати по сметка на ЕРС за разликата над 272,80лева до постановения размер от 384 лева, **и вместо него ПОСТАНОВИ:**

ОТХВЪРЛЯ предявения от И. З. Д. от гр.*****, с посочени по делото данни за адрес и ЕГН, действаща чрез настойника С. Й. Д. от гр.*****, с посочени по делото данни, срещу З. И. Д. от с.*****, Община*****, Област*****, с посочени по делото данни за адрес и ЕГН, иск с правно основание чл.144 от СК за заплащане на издръжка на И. З. Д. за разликата над сумата от 155лева до пълния заявен размер от 300 лева, **като неоснователен.**

ОТХВЪРЛЯ предявения от И. З. Д. от гр.*****, с посочени по делото данни за адрес и ЕГН, действаща чрез настойника С. Й. Д. от гр.*****, с посочени по делото данни, срещу З. И. Д. от с.*****, Община*****, Област*****, с посочени по делото данни за адрес и ЕГН, иск с правно основание чл.149 от СК за заплащане на издръжка на И. З. Д. за минало време, за периода от *****г. до *****г. за разликата над сумата 1240лв. до пълния заявен размер от 2 400лв., **като неоснователен.**

ОСЪЖДА З. И. Д. от с.*****, с посочени по делото данни, на основание чл. 78, ал.1 ГПК да заплати на И. З. Д. от гр.*****, с посочени по делото данни за адрес и ЕГН,

действаща чрез настойника С. Й. Д. от гр.*****, с посочени по делото данни, сумата от 206,67лв. – разноси за въззивната инстанция.

Решението, съобразно чл. 280, ал.3, т.2 ГПК, е окончателно и не подлежи на касационно обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____